<u>અસ્વીકરણ:</u>સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

અહેવાલપાત્ર

ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલીય હૂકૂમત

ફોજદારી અપીલ નં.૧૪૦૧/૨૦૨૩

અમલીકરણ નિયામક અપીકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

આદિત્ય ત્રિપાઠી સામાવાળાઓ

સાથે

ફોજદારી અપીલ નં.૧૪૦૨/૨૦૨૩

ચુકાદો

ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ.આર. શાહ

૧. ફોજદારી અરજી નંબર ૧૧૪૬/૨૦૨૧ અને ૧૧૪૭/૨૦૨૧ માં

હૈદરાબાદ ખાતે તેલંગાણા રાજ્ય માટે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા (ઓ) અને આદેશ (ઓ) થી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા, જેના દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત જામીન અરજીઓને મંજૂરી આપી છે અને નિર્દેશ આપ્યો છે કે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ, હૈદરાબાદ દ્વારા એફ. નં. ઈસીઆઈઆર/હાયઝોય/૩૬/૨૦૨૦માં તપાસ કરાયેલા પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, ૨૦૦૨ (ત્યારબાદ પીએમએલ એક્ટ, ૨૦૦૨ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) હેઠળના ગુનાઓના સંબંધમાં સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ ને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવે.

૨. આર્થિક ગુના શાખા, ભોપાલ દ્વારા ૧૦.૦૪.૨૦૧૯ તારીખની એક એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી હતી, જેમાં આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૨૦–બી, ૪૨૦,૪૬૮ અને ૪૭૧, માહિતી ટેકનોલોજી અધિનિયમ, ૨૦૦૦ની કલમ ૬૬ અને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૧૩ (૨) સાથે વાંચણે લેવી કલમ ૭ (સી) હેઠળ લગભગ ૨૦ વ્યક્તિઓ/કંપનીઓને આરોપી તરીકે દર્શાવવામાં આવેલી હતી. પ્રાથમિક તપાસમાં જાણવા મળ્યું હતું કે ઈ–ટેન્ડર નંબર ૯૧,૯૩ અને કુલ કામો માટે ૯૪ રૂ. મેસર્સ જી. વી. પી. આર. એન્જિનિયર્સ લિમિટેડ, મેસર્સ ધ ઇન્ડિયન હ્યુમ પાઇપ કંપની લિમિટેડ અને મેસર્સ આઈ. એમ. સી. (એસ. આઈ. સી.) પ્રોજેક્ટ ઇન્ડિયા લિમિટેડને સૌથી ઓછી બોલી

લગાવનાર બનાવવા માટે મધ્યપ્રદેશ જળ નિગમની ₹૧ કરોડની કિંમતની બોલીમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો.એફ. આઈ. આર. ની નોંધણી પછી, આર્થિક ગુના શાખા, ભોપાલએ તપાસ હાથ ધરી હતી અને ૦૪.૦૭.૨૦૧૯ પર સક્ષમ અદાલત સમક્ષ આરોપપત્ર દાખલ કર્યું હતું.આરોપપત્રના અભ્યાસ પર, એવું જાણવા મળ્યું હતું કે આરોપીઓએ પીએમએલ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળ ગુનાઓ પણ કર્યા છે, જેમ કે જે ગુનાઓ માટે તેમની સામે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, એટલે કે, આઈપીસીની કલમ ૧૨૦–બી, ૪૨૦,૪૬૮ અને ૪૭૧ અને પીસી અધિનિયમની કલમ ૧૩ (૨) સાથે વાંચણે લેવી કલમ ૭ પણ અનુસૂચિત ગુનાઓ છે અને તેથી, એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ, હૈદરાબાદએ એફ.નં. ઈસીઆઈઆર/હાયઝોય/૩૬/૨૦૨૦ માં મની લોન્ડરિંગની તપાસ શરૂ કરી હતી.અહીં સંબંધિત અપીલમાં સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ ની ૧૯.૦૧.૨૦૨૧ પર ધરપકડ કરવામાં આવી હતી, તેથી, તેઓએ એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી રહેલી ઉપરોક્ત તપાસ/કેસના સંબંધમાં તેમને જામીન પર વિસ્તૃત કરવા માટે હાઈકોર્ટ સમક્ષ હાલની જામીન અરજીઓ દાખલ કરી હતી.પડકારેલ આદેશો દ્વારા, ઉચ્ચ અદાલતે જામીન પર સંબંધિત અપીલમાં સામાવાળા નંબર ૧ ને મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.હૈદરાબાદના એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી રહેલા કેસમાં જામીન પર સંબંધિત

અપીલમાં સામાવાળા નંબર ૧ ને મુક્ત કરવા માટે હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા પડકારેલ આદેશો વર્તમાન અપીલોનો વિષય છે.

૩. શ્રી કે. એમ. નટરાજ, વિદ્વાન એએસજી, અપીલકર્તા વતી હાજર થયા છે–એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ અને શ્રી રાકેશ ખન્ના અને શ્રી અમન લેખી, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલો સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ વતી હાજર થયા છે.

૩.૧ એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એએસજી શ્રી નટરાજે રજૂઆત કરી છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં ઉચ્ચ અદાલતે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧–આરોપીને જામીન પર મુક્ત કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧–આરોપીને જામીન પર મુક્ત કરતી વખતે ઉચ્ચ અદાલતે પીએમએલ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ની કલમ ૪૫ નું યોગ્ય પ્રમાણે મૂલ્યાંકન કરેલ નાથે .

૩.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉચ્ચ અદાલતે પીએમએલ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળ અનુસૂચિત ગુનાઓની ગંભીરતા અંગે યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કરેલ નથી અને/અથવા તેના પર વિચાર કર્યો નથી.

૩.૩ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉચ્ચ અદાલતે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ ને માત્ર એ આધાર પર જામીન પર મુક્ત કરેલ છે કે તપાસ પૂર્ણ

થઈ ગઈ છે અને ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી છે.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે એ હકીકત નું યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કરેલ નથી કે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા તપાસ હજુ પણ ચાલી રહી છે અને તેથી, તે કહેવું વ્યાજબી નથી કે તપાસ પૂર્ણ થઈ ગઈ છે.

૪. વર્તમાન અપીલોનો વિરોધ કરતી વખતે, સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલોએ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, ઉચ્ચ અદાલતે આરોપીઓને જામીન પર મુક્ત કરવા અંગે ના નિર્દેશો આપવામાં કોઈ જ ભૂલ કરેલ નથી .

૪.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન કેસમાં જ્યાં સુધી આક્ષેપિત એફ. આઈ. આર. નો સંબંધ છે એટલે કે, પૂર્વકથિત ગુનાઓ માટે અન્ય આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે/મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

૪.૨ તે આગળ રજૂ કરવામાં આવે છે કે જેમ જેમ તપાસ પૂરી થઈ ગઈ છે અને આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય રીતે આરોપી–સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ ને જામીન પર મુક્ત કરેલ છે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આરોપી માર્ચ, ૨૦૨૧ થી જામીન પર છે, અને પડકારેલ હુકમ માં, આ તબક્કે આ નામદાર કોર્ટે કોઈ જ દખલ કરવી જોઈયે નહીં.

૫. અમોએ, બંને પક્ષો વતી હજાર થયેલ વિધવાન વકીલો ને વિસ્તૃતપણે સાંભળ્યા છે.

૬. શરૂઆતમાં, એ નોંધવું જરૂરી છે કે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧– આરોપીઓ અનુસૂચિત ગુનાઓ માટે અને પીએમએલ અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ મની લોન્ડરિંગના ગુનાઓ માટે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા તપાસનો સામનો કરી રહ્યા છે. એફ. આઈ. આર. No.૧૨/૨૦૧૯ ના સંબંધમાં અનુસૂચિત ગુનાઓ માટે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા હજુ પણ તપાસ/તપાસ ચાલી રહી છે.એકવાર, પી. એમ. એલ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળના ગુનાઓ માટે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ સામે તપાસ/તપાસ ચાલી રહી છે, ત્યારે પી. એમ. એલ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨ની કલમ ૪૫ની ગંભીરતા ને ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે.પી. એમ. એલ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨ની કલમ ૪૫ નીચે મુજબ છે:–

"૪૫. ગુનાઓ ગુનાહિત અને બિનજામીનપાત્ર હોવા જોઈએ.— (૧) [દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ (૧૯૭૪નો ૨) માં જે કાઇપણ સમાવિષ્ટ છે તેમ છતાં, [આ અધિનિયમ હેઠળ] ગુનાનો આરોપી કોઈ પણ વ્યક્તિને જામીન પર અથવા તેના પોતાના બોન્ડ પર મુક્ત કરવામાં આવશે નહીં સિવાય કે –

(૧) સરકારી વકીલને આવી મુક્તિ માટેની અરજીનો વિરોધ કરવાની તક આપવામાં આવી છે; અને

(૨) જ્યાં સરકારી વકીલ અરજીનો વિરોધ કરે છે, ત્યાં અદાલતને સંતોષ થાય છે કે તે આવા ગુનાનો માટે દોષિત નથી છે અને તે જામીન પર હોય ત્યારે આવો કોઈપણ ગુનો કરવા અંગે ની શકયતઆ નહિવત છે છેઃપરંતુ એવી વ્યક્તિ કે જેની ઉંમર સોળ વર્ષથી ઓછી છે, અથવા સ્ત્રી છે અથવા બીમાર છે અથવા અશક્ત છે [અથવા તેના પર જાતે અથવા એક કરોડ રૂપિયાથી ઓછી રકમના મની લોન્ડરિંગના અન્ય સહ–આરોપી સાથે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે], તેને જામીન પર મુક્ત કરી શકાય છે, જો વિશેષ અદાલત આમ નિર્દેશ આપેઃ

વધુમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે વિશેષ અદાલત કલમ ૪ હેઠળ દંડનીય કોઈપણ ગુનાની નોંધ લેશે, સિવાય કે –

(૧) નિયામક; અથવા

(૨) કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકારનો કોઈ પણ અધિકારી કે જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા આ માટે સામાન્ય અથવા વિશેષ આદેશ દ્વારા લેખિતમાં અધિકૃત હોય.

[(૧–અ) દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ (૧૯૭૪નો ૨) અથવા આ અધિનિયમની અન્ય કોઈ જોગવાઈમાં જે કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોય તે છતાં, કોઈ પણ પોલીસ અધિકારી આ અધિનિયમ હેઠળના ગુનાની તપાસ કરશે નહીં, સિવાય કે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સામાન્ય અથવા વિશેષ આદેશ દ્વારા અને નિયત કરવામાં આવે તેવી શરતોને આધિન વિશેષ રીતે અધિકૃત

કરવામાં આવે.

(૨) [* * *] પેટા–કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત જામીન આપવાની મર્યાદા દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ (૧૯૭૪નો ૨) અથવા જામીન આપવા પર હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળની મર્યાદાઓ ઉપરાંત છે."

પડકારેલ ચુકાદાઓ અને આદેશો દ્વારા અને જામીન આપતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલત નાઓ દ્વારા પીએમએલ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ની કલમ ૪૫ની ગંભીરતા દયાને લીધેલ નથી છે.

૬.૧ અન્યથા પણ, ઉચ્ચ અદાલતે તમામ આરોપોની પ્રકૃતિ અને મની લોન્ડરિંગના કથિત ગુનાઓની ગંભીરતા અને પીએમએલ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળના ગુનાઓને ધ્યાનમાં લીધા છે.આક્ષેપોની પ્રકૃતિને જોતાં, એવું કહી શકાય કે તે મની લોન્ડરિંગના ખૂબ જ ગંભીર આક્ષેપો છે જેની સંપૂર્ણ તપાસ કરવાની જરૂર છે.

૬.૨ જ્યાં સુધી સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ વતી રજૂઆતોની વાત છે કે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ નું નામ અનુસૂચિત ગુના (ઓ) ના સંદર્ભમાં એફ. આઈ. આર. માં નહોતું હતો અને/અથવા જ્યાં સુધી પૂર્વકથિત ગુનાઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી અન્ય તમામ આરોપીઓને મુક્ત/નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે, માત્ર એટલા માટે કે અન્ય

આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે/મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે, પરંતુ તે બાબત તે સામાવાળા નંબર ૧ ની સામે તપાસ નહીં ચાલુ રાખવા અંગે ની આધાર બની શકે નહીં.અનુસૂચિત ગુનાઓના સંદર્ભમાં સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ સામે તપાસ/તપાસ ચાલી રહી છે.તેથી, અનુસૂચિત ગુનાઓ માટેની તપાસ/તપાસ આ તબક્કે પર્યાપ્ત છે.

૬.૩ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા પડકારેલ ચુકાદાઓ અને આદેશો પરથી એવું લાગે છે કે ઉચ્ચ અદાલતમાં જે બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧–આરોપી સામે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું છે અને તેથી તપાસ પૂર્ણ થઈ છે.જો કે, હાઈકોર્ટ એ નોંધવામાં અને ધ્યાને લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા પીએમએલ એક્ટ, ૨૦૦૨ હેઠળ અનુસૂચિત ગુનાઓના સંદર્ભમાં તપાસ હજુ પણ ચાલી રહી છે.માત્ર એટલા માટે કે, અનુમાનિત ગુનાઓ માટે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હોઈ શકે છે, જે પીએમએલ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળ અનુસૂચિત ગુનાઓના સંબંધમાં આરોપીઓને જામીન પર મુક્ત કરવાનો આધાર છે.અનુમાનિત ગુનાઓ માટેની તપાસ અને પીએમએલ અધિનિયમ હેઠળ અનુસૂચિત ગુનાઓ માટે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા તપાસ અલગ અને અલગ છે.તેથી, ઉચ્ચ અદાલતે અપ્રસ્તુત વિચારણાને ધ્યાનમાં લીધી છે.પીએમએલ એક્ટ, ૨૦૦૨ હેઠળ અનુસૂચિત ગુનાઓ માટે

એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા તપાસ હજુ સુધી ચાલી રહી છે.

૭. અહીં ઉપર અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, ઉચ્ચ અદાલતે પી. એમ. એલ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨ની કલમ ૪૫ની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લીધી નથી અને પી. એમ. એલ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળ અનુસૂચિત ગુનાઓ માટે આરોપીઓ સામે કથિત ગુનાઓની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લીધી નથી અને ઉચ્ચ અદાલતે એ હકીકતને ધ્યાનમાં લીધી છે કે પી. એમ. એલ. અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળ અનુસૂચિત ગુનાઓ માટે એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા તપાસ હજુ પણ ચાલી રહી છે અને તેથી, ઉચ્ચ અદાલતે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ને જામીન પર મુક્ત કરવાના પડકારેલ આદેશો કાયદા ની નજર માં` ટકવાપાત્ર નથી છે અને અહીં ઉપર આપેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં લીધા પછી જામીન અરજીઓ પર નવેસરથી નિર્ણય લેવા માટે બાબતોને ઉચ્ચ અદાલતમાં પાછા મોકલવાની જરૂર છે.

૮. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર જણાવેલા કારણોસર, આ બંને અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે છે.ફોજદારી અરજી Nos.૧૧૪૬/૨૦૨૧ અને ૧૧૪૭/૨૦૨૧ માં હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા પડકારેલ ચુકાદા (ઓ) અને આદેશ (ઓ)– કે જે આધારે સામાવાળા નંબર ૧ ને સંબંધિત અપીલો માં જામીન ઉપર મુક્ત કરવામાં

આવેલ છે, તે રદ કરવામાં આવે છે .તે સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી સક્ષમ અદાલત સમક્ષ અથવા સંબંધિત જેલ સત્તાધિકારી સમક્ષ આજથી એક અઠવાડિયાના સમયગાળાની અંદર આત્મસમર્પણ કરે છે.અહીં ઉપર કરવામાં આવેલા અવલોકનોના માં અને સંબંધિત સામાવાળા નંબર ૧ ઉપરના આદેશ મુજબ એક અઠવાડિયાના સમયગાળામાં આત્મસમર્પણ કરે તે પછી જામીન અરજીઓ પર નવેસરથી વિચારણા કરવા માટે આ બાબતો ઉચ્ચ અદાલતને પરત મોકલવામાં આવે છે.વર્તમાન અપીલને તે મુજબ ઉપરોક્ત હદ સુધી મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

.....જે.

[એમ. આર. શાહ]

.....જે.

[સી. ટી. રવિકુમાર]

નવી દિલ્હી;

મે ૧૨,૨૦૨૩

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

==========

<u>અસ્વીકરણ</u>:સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.